

Lõputöö pealkiri: Elektribikute kasutuselevõttuga kaasnev keskkonnavalne ja majanduslik otstarbekus logistikavõtete Itella Estonia OÜ näitel

Magistritöö

Lõputöö autor: Marko Meigas

Lõputöö juhendaja: Maret Güldenkoh, MBA

Keskkonnavalased suundumused ja regulatsioonid käsitlevad aina rohkem jätkusuutlikku majandamist ja ettevõtlust. Erinevates tegevusvaldkondades pööratakse järjest suuremat tähelepanu keskkonnavõimaluste temaatikale ning investeringutele, mis tagavad väiksema keskkonnavõimaluse. Kliimavõimaluse nullheite saavutamiseks on Euroopa Parlament ja Nõukogu võtnud vastu määruse, mille kohaselt tuleb transpordisektoris jõuda aastaks 2050 nullheiteni. Kliimavõimaluste täitmise kohustus on pannud ettevõtteid otsima võimalusi tagamaks jätkusuutlik keskkonnavõimaluste panustav tegevus. Transpordisektoris tähendab see keskkonnavõimalikele kütustele üleminekut. Eriti maanteetranspordi osas nähakse suurt potentsiaali vähendamaks kasvuhooonegaaside heidet kliimavõimaluse saavutamisel. Seepärast on ka EL määruse tasandil kehtestatud, et alates 2035. aastast tohib Euroopa Liidus müüa null CO₂ heitega uusi sõiduaautosid ja kaubikuid. See tingib vajaduse transpordisektoris üle minna elektrisõidukite kasutamisele.

Teoreetilise uuringu läbimisel võib kokkuvõtvalt järeldada, et sõidukite, eriti väikeveokite puhul keskkonnavõimalikud tehnoloogiad vajavad veel arendusi, et olla konkurentsivõimelised praegu kasutusel olevate sisevõimalismootoriga sõidukitega. Elektribikuga läbitav vahemaa ei ole võrdeline diiselkaubiku võimekusega. Lisaks on investering elektrikaubiku ostuks keskmiselt 65% suurem võrreldes uue sisevõimalismootoriga kaubiku maksumusega.

Uuritav ettevõtte Itella Estonia OÜ on sarnaselt EL eesmärkidele lisanud oma jätkusuutlikkuse arengukavasse eesmärgi olla aastaks 2030. transpordialaselt CO₂ emissioonivaba ettevõtte. Seatud eesmärgi saavutamiseks on hakatud planeerima tegevusi ja investeringuid elektrikaubikute kasutuselevõtuks ning vajaliku taristu loomiseks.

Magistritöö raames viidi läbi empiiriline uuring eesmärgiga hinnata elektrikaubikute kasutuselevõttuga seonduvaid keskkonnavalaseid aspekte ja majanduslikku tasuvust

logistikaettevõtte Itella Estonia OÜ näitel. Eesmärgi täitmiseks teostati dokumendivaatlus, mida täiendasid intervjuud vastava teemavaldkondade juhtidega. Itella Estonia ärimudelist lähtuvalt ei oma ettevõtte ise vajalikku sõidukiparki, vaid kasutab allvedajate teenuseid olles ise ekspedeerija rollis. Seega kogu sõidukipargi investeeringute kulu on lepingupartnerite kanda. Lisaks magistritöö empiirilises osas on käsitletud laadimisjaamade rajamise ja veoteekonna planeerimisega kaasnevaid aspekte, kuid kogukulu arvutustesse neid kaasatud ei ole.

Uuringu käigus tehti kogukulu arvutusi kolme erineva omandiperioodi alusel elektrikaubiku kui ka sise põlemismootoriga kaubiku näitel. Lisaks kasutati andmeid, mida Itella Estonia OÜ on kogunud oma elektrikaubikute kasutamisele ülemineku pilootprojekti käigus.

Uuringu raames tehtud arvutustulemustest selgus, et elektrikaubiku ja sise põlemismootoriga kaubiku esialgse investeeringu maksumuse vahe on samaväärne teoorias esitatuga. Kasutusperioodi kulud annavad kokkuhoidu ennekõike hoolduskulude ja elektri, kui tarbitava kütuse kulu arvelt. Kõige otstarbekam on soetada elektrikaubikud kasutusliisingu abil omandiperioodiga 4 aastat. Nendel tingimustel on võimalik taotleda elektrisõiduki soetuseks ettenähtud riiklikku toetust ja 4 aastase omandiperioodi lõpuks on kaubiku jääkväärtus optimaalseim.

Strateegiliselt on otstarbekam ajastada elektrikaubikutele üleminek 4-5 aasta pärast, mille jooksul võiks elektrikaubikute valik laieneda, hinnatase väheneda ning tekkida arvestatav järelturg. Samuti on eelduseks, et laadimisvõimalused täienevad ning laadimisvõimalus tekib ka ülesõidu ajal mandri ja saarte vahel opereerivatel parvlaevadel.

Kui planeerida kiiremat üleminekut elektrikaubikute kasutuselevõtule, siis tähendab see pigem suuremat investeeringu kogukulu aga samas ka kohest keskkonnaalast säästu. Ühe sise põlemismootoriga kaubiku vahetamine elektrikaubiku vastu vähendab CO₂ heidet 12,6 miljonit grammi aastas. CO₂ heite vähenemine on paralleelses sõltuvuses majandusliku tasuvusega. Kohene üleminek elektrikaubikutele tähendab keskkonnale negatiivse mõju vähenemist ettevõtja kulude suurenemise arvelt.